

แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย

โคจิรัตน์ เต็มศิลป์*

ประชาสรรค์ แสนภักดี**

(วันรับบทความ : 15 กรกฎาคม 2561 / วันแก้ไขบทความ : 28 สิงหาคม 2561 / วันตอบรับบทความ : 3 กันยายน 2561)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย โดยการประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจและหาแนวทางในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งทำการศึกษาอยู่ในระหว่างปี พ.ศ. 2558-2560 ผลการศึกษา พบว่าสถานการณ์ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษมีการเตรียมพื้นที่เพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเตรียมรองรับการเป็นเขตอุตสาหกรรมเกษตร การค้า การลงทุน และการส่งระหว่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการ ดังนั้น ความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจจึงจำเป็นต้องยกระดับเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันและเปิดกว้างเพื่อเพิ่มมูลค่าให้สินค้า โดยการนำเอาเขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นฐานเพื่อเชื่อมโยงไปยัง Thailand 4.0 เพื่อเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาสให้กับประชาชนในท้องถิ่น แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย พบว่า ควรส่งเสริมการเกษตรยกระดับมาตรฐานการผลิต การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการ เพื่อเสริมสร้างความมั่นคง โดยเน้นไปที่การพัฒนาคน ชุมชน และสังคม ให้สอดคล้องกับการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ

คำสำคัญ: เขตเศรษฐกิจพิเศษ/การค้าชายแดน/แนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ

* นักศึกษาปริญญาโท รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่นมหาวิทยาลัยขอนแก่น

** อาจารย์ ดร. , วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น

The Development of Special Economic Zone: A Case Study of Nong Khai Province

Sojirat Toemsil^{*}

Prachasan Saenpakdee^{**}

(Received Date : July 15, 2018, Revised Date : August 28, 2018, Accepted Date : September 3, 2018)

Abstract

This research aimed to study the situation occurring in Nong Khai Special Economic Zone by assessing economic competitiveness in order to find a way to develop the Special Economic Zone. The study was conducted during the period 2015-2017. The results indicated that the situation in the Special Economic Zone has prepared the area for infrastructure development and the agricultural and commercial investment along with international transportation to facilitate the services. Therefore, the economic competitiveness needs to be upgraded to increase overall competitiveness and to increase the value of goods. The Special Economic Zone is a base linked to Thailand 4.0 to the local potential and create opportunities for local people. The guidelines for the Nong Khai Special Economic Zone Development should include agricultural extension, upgrading production standards, trade, investment, tourism, and services to strengthen security by focusing on the development of people, communities, and society in order to work in line with the development of the Special Economic Zone.

Keywords: Special Economic Zone/ Border trade/ Development Guidelines for
Special Economic Zones

^{*} Master degree Student in Department of Local Administration, College of Local Administration, Khon Kaen University

^{**} Lecturer , College of Local Administration, Khon Kaen University

บทนำ

ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) เป็นการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน 10 ประเทศ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เวียดนาม กัมพูชา สิงคโปร์ อินโดนีเซีย บรูไน พม่า และลาว ทั้งนี้ เริ่มเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 สร้างความเชื่อมโยงระหว่างประชาชนในส่วนภูมิภาคและเป็นห่วงโซ่ทางเศรษฐกิจที่เกื้อหนุนต่อกันและกันได้ดี การคมนาคมที่เชื่อมต่อถึงกันมากขึ้น โดยมีประชาคมย่อยอันประกอบไปด้วย 3 เสาหลัก คือ 1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC) มุ่งเน้นให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีระบบแก้ไขความขัดแย้งระหว่างกันได้ด้วยดี มีเสถียรภาพอย่างรอบด้าน มีกรอบความร่วมมือเพื่อรองรับกับภัยคุกคามทางความมั่นคงในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความปลอดภัยและมั่นคง 2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) มุ่งให้เกิดการรวมตัวกันทางเศรษฐกิจและการอำนวยความสะดวกในการติดต่อค้าขายระหว่างกัน ทำให้ภูมิภาคมีความเจริญมั่นคงและสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ เพื่อการเป็นอยู่ที่ดีของประชาชนในประเทศสมาชิกของกลุ่มอาเซียน 3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC) เพื่อให้ประชาชนในแต่ละประเทศอาเซียนอยู่ร่วมกันภายใต้แนวคิดสังคมที่เอื้ออาทร มีสวัสดิการทางสังคมและความมั่นคงทางสังคมที่ดี ซึ่งวิสัยทัศน์ร่วมของผู้นำอาเซียน คือ “การสร้างประชาคมอาเซียนที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีเกณฑ์กติกาที่ชัดเจนและมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง” ทั้งนี้ รัฐบาลไทยได้เตรียมความพร้อมให้กับประชาชน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้คนไทยสามารถอยู่ภายใต้ประชาคมอาเซียนได้อย่างเข้มแข็ง และสามารถสร้างโอกาสเพื่อรับมือกับความท้าทายทั้งในด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคง และสังคม โดยให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและสามารถประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างเสรียิ่งขึ้น

จากการที่ประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) การดำเนินการของภาครัฐในส่วนหนึ่งของเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ (Special Economic Zone: SEZ) และการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเป็นเรื่องที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) คณะรัฐมนตรีได้มติวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ.2546 เรื่องการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดน คณะรัฐมนตรีมีมติอนุมัติในหลักการตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เสนอเกี่ยวกับการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจชายแดนโดยให้ใช้กฎหมายที่มีอยู่แล้วของ 3 หน่วยงานหลัก ได้แก่ การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย (กนอ.) กรมศุลกากร และสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (สกท.) เพื่อจัดให้มีเขตนิคมอุตสาหกรรมทั่วไป ที่ได้รับสิทธิประโยชน์แบบเขตปลอดอากร พร้อมสิทธิประโยชน์ด้านภาษีเงินได้ ให้ดำเนินการในรูปแบบการให้บริการแบบเบ็ดเสร็จที่จุดเดียว (One-Stop Service: OSS) โดยในระยะแรกการนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยเป็นเจ้าภาพดำเนินการ ส่วนระยะยาวให้ศึกษาเพื่อจัดการบริหาร ในลักษณะพื้นที่

เฉพาะ มีความเป็นเอกภาพในการกำกับดูแล ภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายฉบับเดียวกัน (รายงานของคณะกรรมการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา, 2551)

สำหรับพื้นที่จังหวัดหนองคายเป็นหนึ่งในเขตเศรษฐกิจพิเศษที่ถูกกล่าวถึง เป็นโครงการที่อยู่ในพื้นที่ติดชายแดนและหนึ่งในนั้นที่กำลังจะมีการพัฒนา หนองคายอยู่ในแผนยุทธศาสตร์เมืองชายแดนสำหรับพื้นที่พัฒนาที่สำคัญ ตามประกาศจากคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ 2/2558 วันที่ 24 เมษายน พ.ศ.2558 กำหนดให้จังหวัดหนองคายในท้องที่ จำนวน 13 ตำบล 2 อำเภอ เป็นพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษ ระยะที่ 2 ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นจากทางสำนักงานยุทธศาสตร์จังหวัดหนองคายว่าได้มีการดำเนินการพัฒนาไปพร้อมกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจระยะที่ 1 และเรียกการพัฒนาระยะนี้ว่า 5+1 กล่าวคือ ศักยภาพและโอกาสในพื้นที่เป็นช่องทางการค้าชายแดนไทยกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ที่มีมูลค่าการค้าชายแดนสูงที่สุด เมื่อเทียบกับการค้าชายแดนอื่น ๆ เนื่องจากเป็นเส้นทางที่สามารถเชื่อมโยงกับเวียงจันทน์ (ลาว) ระยะทางประมาณ 26 กิโลเมตร ได้ทั้งทางถนนและทางรถไฟ ซึ่งเชื่อมต่อเนื่องมาจากกรุงเทพฯ ดังนั้น หนองคายจึงมีโครงข่ายการขนส่งทางถนน รถไฟ และทางอากาศ ซึ่งจะช่วยสนับสนุนการพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจในพื้นที่การพัฒนากิจกรรมทางเศรษฐกิจเชื่อมโยงระหว่างหนองคายกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว (เวียงจันทน์และหลวงพระบาง) และกรุงเทพฯ นอกจากนั้นความเป็นเมืองนำอยู่ของหนองคายจะสามารถพัฒนาเป็นที่พักอาศัยของนักลงทุนทั้งไทยและชาวต่างชาติ จังหวัดหนองคายได้มีการปรับวิสัยทัศน์เพื่อรองรับการเปิด AEC เป็น “เมืองนำอยู่ เปิดประตูสู่อาเซียน” ดังนั้น อุตสาหกรรมที่จะมาอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย จะต้องอยู่ในเขตอุตสาหกรรมด้านบริการ และเป็นนิคมอุตสาหกรรมสีเขียว โดยมีสามจุดยืนทางยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดคือ 1) เป็นเมืองแห่งการท่องเที่ยว 2) การค้าชายแดน 3) ส่งเสริมการเกษตรยั่งยืน บริเวณชุมชนเมืองหนองคายจึงถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการเคลื่อนย้ายแบบ Logistics การคมนาคมขนส่งทั้งในและต่างประเทศ ศูนย์กระจายสินค้า จุดผ่านแดนเศรษฐกิจการค้าและการลงทุน (ค้าปลีก-ค้าส่ง) ในบริการระดับภูมิภาคกลุ่มแม่น้ำโขง และยังเป็นศูนย์กลางการกระจายสินค้า สามารถพัฒนาเป็นเขตอุตสาหกรรมและงานบริการขนส่งทั้งในและต่างประเทศ เพราะจังหวัดหนองคายมีจุดผ่านแดนถาวรด้านมิตรภาพไทย-ลาว ที่สามารถใช้การคมนาคมได้ทั้งรถยนต์และรถไฟ มีจุดผ่านแดนถาวรด้านตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งเป็นการคมนาคมทางน้ำด้วยเรือโดยสาร ในส่วนของบริเวณชุมชนอำเภอสระใคร ตำบลสระใคร กำหนดให้เป็นศูนย์กลางอุตสาหกรรมแปรรูปสินค้าเกษตร ใช้ที่ดินให้เป็นประโยชน์ ประกอบด้วยอุตสาหกรรมการผลิตและคลังสินค้า ที่อยู่อาศัย รองรับการขยายตัวของเมืองและรองรับแหล่งงานใหม่ ห้างค้าปลีกส่ง กิจกรรมทางการเกษตรและการแปรรูปสินค้าจากการเกษตร

จากที่กล่าวมาข้างต้นทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย โดยการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งหวังว่าจะเป็นประโยชน์ต่อแนวทางในการวางแผนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายและเพื่อให้การพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษเชื่อมโยงกับการพัฒนา Thailand 4.0 และเป็นต้นแบบในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่อื่นต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาสถานการณ์ในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษพื้นที่จังหวัดหนองคาย
- 2) เพื่อประเมินขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย
- 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1) ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายและโดยศึกษาจากสถานการณ์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ พร้อมทั้งศึกษาขีดความสามารถในการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

2) ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป ในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

3) ขอบเขตพื้นที่การศึกษาคือจังหวัดหนองคาย ประกอบไปด้วย 2 คือ อำเภอเมืองหนองคาย และอำเภอสระใคร ทั้งหมดเป็น 13 ตำบล ได้แก่ ตำบลในเมือง ตำบลมีชัย ตำบลโพธิ์ชัย ตำบลเวียงคุก ตำบลบ้านเตื่อ ตำบลหาดคำ ตำบลหนองกอมเกาะ ตำบลธาตุบังพวน ตำบลหินโงม ตำบลสีกาย ตำบลค้าย ตำบลโพนสว่าง และตำบลสระใคร

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย มีขั้นตอนดำเนินการ ดังนี้

1) งานวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case Study) คือ ศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ซึ่งมีการออกแบบโครงสร้างของคำถามที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์และพร้อมที่จะสนทนาเพิ่มเติมจากคำถามโครงสร้างหลัก ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงคำถามตามสถานการณ์

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ หน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และประชาชนทั่วไป จำนวน 39 ราย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1) หน่วยงานภาครัฐ เป็นบุคคลที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาและเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบาย ซึ่งผู้วิจัยเลือกมา 6 หน่วยงาน ประกอบด้วย สำนักงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดหนองคาย พาณิชยจังหวัดหนองคาย ท้องถิ่นจังหวัดหนองคาย ปกครองจังหวัดหนองคาย ธารักษ์จังหวัดหนองคาย และอุตสาหกรรมจังหวัดหนองคาย จำนวน 9 คน

2.2) หน่วยงานภาคเอกชน หรือผู้ประกอบการ เป็นบุคคลที่ประกอบธุรกิจด้านการส่งออกสินค้าระหว่างประเทศผ่านทางสะพานมิตรภาพไทย - ลาว ซึ่งผู้วิจัยเลือกมา 4 หน่วยงาน ประกอบด้วย หอการค้าจังหวัดหนองคาย สภาอุตสาหกรรมจังหวัดหนองคาย ผู้ประกอบการธุรกิจด้านการส่งออก และผู้ประกอบการธุรกิจโลจิสติกส์ TCC Logistics & Warehouse จำนวน 4 คน

2.3) ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นบุคคลที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งหมด 13 ตำบล ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 2 อำเภอ ประกอบไปด้วย อำเภอเมืองและอำเภอสระใคร จำนวน 13 คน

2.4) ประชาชนทั่วไป เป็นผู้ที่อาศัยและมีความหลากหลายในด้านการประกอบอาชีพต่างๆ อยู่ในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ 13 ตำบล จำนวน 13 คน

3) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์อย่างมีโครงสร้าง (structural interview questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เป็นการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก ซึ่งมีการออกแบบโครงสร้างของคำถามที่จะนำไปใช้ในการสัมภาษณ์และพร้อมที่จะสนทนาเพิ่มเติมจากคำถามโครงสร้างหลัก ซึ่งอาจมีการเปลี่ยนแปลงคำถามตามสถานการณ์ ผู้วิจัยจะเป็นผู้สัมภาษณ์ผู้ที่ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยด้วยตนเอง โดยนำประเด็นสำคัญมาตั้งเป็นหัวข้อคำถามและนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หลังจากที่ทำการสัมภาษณ์เสร็จ

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์และการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ประกอบกับการลงพื้นที่ภาคสนามและบทสัมภาษณ์ และตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจน ป้องกันความผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้นได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์

5) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ในเชิงพรรณนา (descriptive analysis) สังเกต บันทึก รวบรวม และสรุปผลการวิจัย เมื่อได้ข้อมูลจากการวิเคราะห์แล้ว ผู้วิจัยนำข้อมูลมาสังเคราะห์ในเชิงพรรณนา โดยจะแสดงให้เห็นถึง สถานการณ์ปัจจุบันในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ และแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย

การทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ จัดตั้งในเขตพื้นที่การพัฒนาแบบพิเศษ แต่หากถามถึงลักษณะใดจึงเรียกว่า “เขตเศรษฐกิจพิเศษ” จะได้รับคำตอบที่หลากหลายและแตกต่างกันไป สิ่งที่เราเรียกว่าพิเศษในพื้นที่การพัฒนา หมายถึง การได้รับสิทธิพิเศษทางด้านต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษทางภาษีอากร การส่งเสริมด้านการค้าการลงทุน ความพร้อมของปัจจัยในการผลิต การอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรม และบริการพื้นฐานต่าง ๆ ตั้งแต่ระบบขนส่ง ไฟฟ้า ประปา สาธารณูปโภค โครงสร้างพื้นฐานต่าง ๆ เป็นต้น กล่าวได้ว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะมีคำเรียกเฉพาะที่แตกต่างตามสภาพพื้นที่เขตการพัฒนา เช่น เขตเศรษฐกิจพิเศษ เขตอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออก (Export Processing Zone) คลังสินค้าทัณฑ์ (Bonded Warehouse) และเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน (Special Border Economic Zone) ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับว่าจะให้ความสำคัญกับการประกอบกิจกรรมประเภทใด (दारंग แสงกวีเลิศ และ นันธิกา ทังสุพานิช, 2545)

พื้นที่เขตการพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เกิดขึ้นเพื่อไม่ให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจกระจุกตัวอยู่เฉพาะในเมืองใหญ่หรือเมืองที่เป็นเขตนิคมอุตสาหกรรมเดิม โดยใช้กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่หลากหลายเป็นตัวนำในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบนพื้นที่ใหม่ ซึ่งจะเป็นการช่วยกระจายการพัฒนาไปสู่พื้นที่เฉพาะที่ได้รับการจัดตั้งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ เป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่หรือคนในท้องถิ่นและพื้นที่ใกล้เคียงโดยตรงและยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถรวมทั้งเพิ่มศักยภาพทางด้านเศรษฐกิจในการแข่งขันด้านการค้าการลงทุนของประเทศในระดับเวทีการค้าโลก (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2548) การพัฒนาเศรษฐกิจถึงแรงงานในภาคการเกษตร มีอัตราการเกิดขึ้นสูงและสังเกตดูการขยายตัวของภาคอุตสาหกรรมหรือการสนับสนุนการลงทุน ซึ่งสนับสนุนแรงงานและมีค่าจ้างถูกจากภาคเกษตรกรรม ทฤษฎีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจะเน้นการวิเคราะห์บทบาทของภาคเกษตรที่ถูกกลืนเลย เริ่มจากการเติบโต ที่มีแรงผลักดันให้ตัวเอง มีกิจกรรมทางด้านอุตสาหกรรมซึ่งส่วนหนึ่งมาจากแรงกระตุ้นของแรงงาน (วชิรวัชร งามละม่อม, 2558)

เขตเศรษฐกิจพิเศษเป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพได้รับการพัฒนาและกำหนดให้พื้นที่นั้นอยู่ภายใต้กรอบ ข้อกำหนด กฎหมาย และการบริหารกิจการในลักษณะเฉพาะ ซึ่งภายในพื้นที่เขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจะต้องมีการปรับปรุงลักษณะทางกายภาพของอสังหาริมทรัพย์ในท้องถิ่น เพื่อให้เกิดความพร้อมที่จะรองรับการค้าการลงทุนของนักธุรกิจทั้งภายในประเทศและจากต่างประเทศ เช่น การให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การอำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจการแบบเบ็ดเสร็จในจุด และการบริการขั้นพื้นฐานด้านต่าง ๆ ทั้งในระบบการขนส่ง ระบบไฟฟ้า ประปา และจัดให้มีกิจกรรมสนับสนุนกิจการอย่างต่อเนื่อง ได้แก่ การจัดให้มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ กิจการ Logistics กิจการนิคมหรือเขตอุตสาหกรรม กิจการสนับสนุนการท่องเที่ยว การจัดการด้าน

สิ่งแวดล้อม สุขอนามัย และพัฒนาคุณภาพชีวิตชุมชน เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษดังกล่าว ถือเป็นการพัฒนาที่ควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญมากยิ่งขึ้น (รายงานของคณะกรรมการธิการเศรษฐกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา, 2551)

ในภาพรวมเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เริ่มจากการที่รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่ที่อยู่ติดชายแดนให้เอื้อต่อการค้าและการลงทุน ไม่ว่าจะเป็นสิทธิพิเศษในด้านภาษีอากร การส่งเสริมการค้า การลงทุนหรือการให้มีการผ่อนปรน ในเรื่องกฎระเบียบของการค้า การลงทุน เพื่อเพิ่มศักยภาพและกระตุ้นให้พื้นที่นั้นมีการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว รวมไปถึงการบริการขนส่งสินค้า ความสะดวกในด้านการคมนาคม และสิทธิประโยชน์การบริการพื้นฐานด้านต่าง ๆ ซึ่งการจัดตั้งเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษนั้น จะทำให้นักลงทุนต่างชาติเข้ามาสนใจที่จะลงทุนทำธุรกิจการค้าในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งมีงานวิจัยเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจชายแดนไทย-กัมพูชา เสนอถึงแนวทางการพัฒนาว่าควรมีการเสนอนโยบายยังไปรัฐ เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการค้าและดึงดูดนักลงทุน (มธุรดา สมัยกุล, 2557) ซึ่งมีความแตกต่างแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายในด้านของสภาพพื้นที่ที่ต่างกัน ในเรื่องการคมนาคมขนส่งบนพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายที่สะดวกกว่า ส่วนแนวทางการพัฒนาของภาคเอกชนและผู้ประกอบการ รัฐควรเปิดโอกาสให้นักลงทุนรายย่อยที่ทำธุรกิจเดิมอยู่ ได้รับสิทธิประโยชน์ในการลงทุน โดยการแบ่งโซนในการประกอบกิจการอื่น ๆ ร่วมด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในรูปแบบขนาดย่อยและเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น

ผลการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง สรุปลงจากสถานการณ์ปัจจุบันที่เกิดขึ้นในพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและประมวลสรุปในเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาดังนี้

1) สถานการณ์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่จังหวัดหนองคาย ปัจจุบันมีการเตรียมการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและเตรียมพื้นที่สำหรับรองรับการเป็นเขตอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ เพื่ออำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชน โดยเฉพาะในเขตอำเภอสระใคร มีความตื่นตัวต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจกว่าพื้นที่อื่น ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ ผู้นำท้องถิ่นและประชาชนในพื้นที่ เนื่องจากอำเภอสระใคร ตำบลสระใคร มีโอกาสในการเป็นเขตอุตสาหกรรม ทำให้มองเห็นโอกาสในการพัฒนาและการประกอบอาชีพที่หลากหลายในอนาคต ส่วนของเขตอำเภอเมืองหนองคาย ทั้ง 12 ตำบล เขตเศรษฐกิจพิเศษหลัก ๆ เห็นจะการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาไปในส่วนของโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ไฟฟ้า ประปา และมีการปรับปรุงแก้ไขในส่วนที่ไม่เอื้อต่อการให้บริการในรูปแบบของระบบสาธารณูปโภค ซึ่งหนองคายจะ

ดำเนินการพัฒนาในรูปแบบใดก็ขึ้นอยู่กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและความเหมาะสมของพื้นที่ เช่น ให้สิทธิ 13 ตำบลเป็นเขตปลอดภาษี เขตอุตสาหกรรม เขตใช้แรงงานต่างด้าว เป็นต้น ในส่วนของภาคเอกชนและผู้ประกอบการมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน โดยหอการค้าจังหวัดและสภาอุตสาหกรรมจังหวัดเห็นว่าเขตเศรษฐกิจพิเศษจะสร้างงานสร้างรายได้ให้นักลงทุนใหญ่ แต่ในมุมมองของผู้ประกอบการในท้องถิ่นอาจจะเกิดผลกระทบ เนื่องจากนโยบายและสิ่งรัฐประกาศออกมานั้นเน้นและเอื้อประโยชน์ให้กับนายทุนใหญ่ ไม่ได้เน้นให้กับผู้ประกอบการในท้องถิ่น ซึ่งหากนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเพิ่มสิทธิประโยชน์ให้ผู้ประกอบการเดิม เพื่อเพิ่มศักยภาพและความสามารถในการแข่งขันให้กับท้องถิ่น รัฐจะมองเห็นโอกาสและความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายทันที ซึ่งความเปลี่ยนแปลงเป็นโอกาสสำคัญที่จะทำให้เจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจและจะทำให้มีรายได้เพิ่มขึ้นในภาคธุรกิจและเป็นการกระจายรายได้ให้ประชาชนในท้องถิ่น ส่วนภาคประชาชนในเขตเศรษฐกิจพิเศษเห็นว่า เขตอุตสาหกรรมอาจจะเกิดขึ้นจริงในไม่ช้า เพราะหน่วยงานภาครัฐมีการขับเคลื่อนพร้อมกับประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจให้กับประชาชนในพื้นที่ มีการเข้ามาสำรวจพื้นที่แนวเขตที่อาจจะเป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม ซึ่งภาคประชาชนรับทราบและมีความคิดเห็นไปในทิศทางเดียวกันว่าอยากให้เป็นที่ตั้งโรงงานอุตสาหกรรม เพราะจะทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนจังหวัดหนองคาย

2) การประเมินขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจในจังหวัดหนองคายกับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษพบว่า จุดแข็งของหนองคายจะเน้นในเรื่องการส่งออก เพราะมันเป็นเขตติดชายแดน มีจุดเชื่อมต่อระหว่างการขนส่งมวลขนต่าง ๆ ซึ่งในอนาคตเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย จะเป็นจุดพักสินค้าเพื่อการส่งออก ส่วนด้านแรงงานยังขาดความพร้อมในการเตรียมคน เพราะจังหวัดหนองคายไม่ใช่พื้นที่ที่มีแรงงานหนาแน่น ซึ่งการที่จะอาศัยแรงงานจากประเทศเพื่อนบ้านนั้นก็คงยาก เพราะประเทศลาวมีประชากรน้อย ทักษะในการทำงานยังด้อยอยู่ ด้านโครงสร้างพื้นฐานในบางส่วนยังไม่มีความพร้อมที่จะรองรับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษได้อย่างเต็มตัว เพราะการพัฒนานั้นประชาชนเป็นปัจจัยสำคัญในการแข่งขันและการพัฒนาขีดความสามารถทางด้านอุตสาหกรรม หน่วยงานภาครัฐและภาคส่วนงานบริการด้านต่าง ๆ จึงควรยกระดับฐานเศรษฐกิจในท้องถิ่น เพื่อเพิ่มศักยภาพและสร้างโอกาสให้กับประชาชน ส่งเสริมทักษะด้านฝีมือแรงงาน เตรียมความพร้อมสู่การเปลี่ยนแปลงเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยภาคส่วนของหอการค้าจังหวัดและภาคเอกชนมีความคิดเห็นตรงกันว่าขีดความสามารถทางการพัฒนาเศรษฐกิจยังค่อนข้างต่ำ ยังไม่มีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ ภาครัฐจึงควรผลักดันให้กลุ่ม SME ให้ได้รับสิทธิประโยชน์จาก BOI และคนในจังหวัดหนองคายจะต้องได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ รัฐบาลจึงควรสนับสนุนให้เกิดรายได้และรายได้ต้องเกิดในท้องถิ่น ภาครัฐจะต้องกระตุ้นเศรษฐกิจ

พัฒนากิจกรรมทางด้านเศรษฐกิจและเขตอุตสาหกรรม โดยที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาฝีมือแรงงาน ซึ่งหากนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษเน้นไปที่การพัฒนาความพร้อมของแรงงาน และผู้ประกอบการท้องถิ่นรายเดิม รัฐจะมองเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบนเขตเศรษฐกิจพิเศษในจังหวัดหนองคายทันที

3) แนวทางในการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย ยึดแผนพัฒนาจังหวัดเป็นหลัก คือ การเกษตร ยกระดับมาตรฐานการผลิต การค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการบริการ มุ่งสู่ประชาคมอาเซียน เสริมสร้างความมั่นคง พัฒนาคมนาคม ชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อม ให้มีความยั่งยืนและเน้นการยกระดับเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน เพื่อเปิดกว้างในการเพิ่มมูลค่าของสินค้า ภาครัฐจึงควรผลักดันให้ SME เจริญเติบโตไปพร้อม ๆ กับการพัฒนาเขตอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ให้ความรู้ด้านทักษะฝีมือแรงงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถออกไปสร้างงานสร้างรายได้เตรียมพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง แนวทางการพัฒนาในส่วนของภาคเอกชนและผู้ประกอบการ รัฐควรเปิดโอกาสให้ผู้ลงทุนรายย่อยลงทุนในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการแบ่งโซนในการประกอบกิจการอื่น ๆ ร่วมด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในรูปแบบขนาดย่อย กระจายรายได้สู่ท้องถิ่น และสอดคล้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งในภาคส่วนของประชาชนมีความคิดเห็นในแนวทางการพัฒนาที่สอดคล้องกันในด้านของการพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีทักษะในการประกอบอาชีพได้ ต้องการให้ภาครัฐส่งเสริม สนับสนุน และให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ประชาชน เพื่อเตรียมพร้อมกับการเป็นเขตอุตสาหกรรมในอนาคต ซึ่งแนวทางการพัฒนาส่วนนี้จะทำให้ลดการว่างงานของประชาชนในจังหวัดหนองคายและลดผลกระทบที่จะทำให้เกิดการแย่งงานจากแรงงานประเทศเพื่อนบ้านได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดหนองคาย ผู้วิจัยได้ข้อสรุปเป็นประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ผลของการศึกษาสถานการณ์ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษในพื้นที่จังหวัดหนองคาย พบว่า สถานการณ์ปัจจุบันมีการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐาน ระบบสาธารณูปโภคต่าง ๆ เพื่อให้พร้อมกับการเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ เนื่องจากว่าจังหวัดหนองคายเป็นเมืองติดชายแดนที่เชื่อมต่อระหว่างประเทศ การค้าขายและการลงทุนในพื้นที่หนองคายจึงเป็นข้อได้เปรียบในการลดต้นทุนด้านการเดินทาง ซึ่งหากมีนิคมอุตสาหกรรมเกิดขึ้นในพื้นที่ จะทำให้เกิดการพัฒนาและเป็นประโยชน์ต่อทุกภาคส่วน อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้าน

เศรษฐกิจ ด้านอุตสาหกรรม การค้า การลงทุน และคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ และจะอำนวยความสะดวกในการให้บริการประชาชนภายในประเทศและรวมไปถึงประเทศเพื่อนบ้านด้วย

ซึ่งกล่าวได้ว่างานวิจัยนี้มีความสอดคล้องกับ นุศรา ตัณฑพุด (2548) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนจะเกิดขึ้นได้ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งด้านการค้า การลงทุน การคมนาคมขนส่ง การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนวัตถุดิบ จึงต้องอาศัยการค้าระหว่าง เพื่อนบ้านเป็นจุดเชื่อมโยงในสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจและภายในประเทศรัฐบาลยังต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทำให้เกิดการประสานความร่วมมือการทำงานให้สอดคล้องกัน ตลอดจนมีเป้าหมายพัฒนาคุณภาพการศึกษา พัฒนาคน เร่งเสริมงบประมาณพัฒนาท้องถิ่นให้เพิ่มขึ้น ส่งเสริมการค้าการลงทุนให้มีโอกาสแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้านได้

ผู้วิจัยพบว่ามีความขัดแย้งกับงานวิจัยของ ไพศาล แสงจันทร์ (2558) ที่ศึกษาเรื่ององค์ประกอบทางด้านกายภาพและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษา จังหวัดมุกดาหาร ผลการวิจัย เขตเศรษฐกิจพิเศษเมืองมุกดาหาร พบว่ามีความได้เปรียบด้านองค์ประกอบทางกายภาพที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยเฉพาะในเรื่องของการคมนาคมขนส่งระหว่างประเทศ เหมาะสำหรับการสร้างเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายสินค้า ซึ่งถือเป็นบทบาทและปัจจัยสำคัญต่อการสนับสนุนพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดมุกดาหารให้เป็นศูนย์กระจายสินค้า คลังสินค้าทางการเกษตร การจัดระบบการขนส่ง แรงงาน และงานบริการต่าง ๆ ดังนั้น สถานการณ์ปัจจุบันจึงเห็นได้ชัดในเรื่องของการปรับปรุงเรื่องโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อให้เอื้อต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยที่ศึกษาเรื่องแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย เนื่องจากสภาพพื้นที่เขตอำเภอเมืองจังหวัดหนองคายตั้งอยู่ติดกับสะพานมิตรภาพไทย-ลาว ซึ่งหากจะใช้ประโยชน์จากที่ดิน ในด้านของการสร้างเป็นจุดเปลี่ยนถ่ายสินค้า ใกล้เมืองหนองคาย จากที่ได้ทำการศึกษาผู้วิจัยพบว่าอาจจะเป็นผลกระทบในเรื่องโครงสร้างพื้นฐานและระบบสาธารณูปโภค

2) ผลของการศึกษาขีดความสามารถด้านเศรษฐกิจในเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคายเห็นว่า ควรสนับสนุนให้มีการค้าการลงทุน โดยให้ได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษีอากรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจ เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการลงทุนขนาดใหญ่ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งในอนาคตเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคาย จะเป็นจุดพักสินค้าเพื่อการส่งออก ส่วนด้านแรงงานยังขาดความพร้อม จึงต้องมีการส่งเสริมทักษะฝีมือแรงงานให้กับคนในพื้นที่เพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถในการแข่งขันให้คนหนองคายได้รับประโยชน์สูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับ Kadam (2012) ศึกษาเรื่อง ศักยภาพของเขตเศรษฐกิจพิเศษในด้านเศรษฐกิจของประเทศอินเดีย ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ทำให้ศักยภาพในการลงทุนและการจ้างงานสูงขึ้น และเป็นพื้นที่การลงทุนที่สำคัญสำหรับนักลงทุนจากต่างชาติที่สนใจเข้ามาลงทุนในอินเดีย เป็นการสร้างโอกาสการจ้าง

งานโดยเฉพาะแรงงานที่มีทักษะความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน จะได้รับโอกาสในการจ้างงานมากกว่า ซึ่งประชาชนของประเทศอินเดียส่วนมากจะมีฝีมือในด้านวิศวกรรมซอฟต์แวร์ ทำให้ประเทศทางฝั่งตะวันตกต้องการแรงงานด้านนี้เข้าไปร่วมงาน จึงเกิดการจ้างงานขึ้นภายในประเทศ ดังนั้น เขตเศรษฐกิจพิเศษ จึงได้ส่งเสริมให้เกิดการจ้างงาน สร้างงานสร้างรายได้ ทำให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจของประเทศเห็นผลได้ชัดเจน เช่นกันกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย ประชาชนในพื้นที่หนองคายและจากฝั่งประเทศเพื่อนบ้าน ที่ติดชายแดน ก็จะได้รับโอกาสเพิ่มขึ้นในการทำงาน ซึ่งหากนักลงทุนต่างชาติมองเห็นศักยภาพ ในพื้นที่ตรงนี้ หนองคายก็จะเป็นจังหวัดที่สร้างโอกาสการจ้างงานได้เพิ่มมากขึ้น

3) ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ จังหวัดหนองคาย ผลวิจัยพบว่า ภาครัฐควรส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น การให้ความรู้ สร้างความเข้าใจกับสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในพื้นที่จังหวัดหนองคายและส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะด้านฝีมือแรงงาน เพื่อให้ประชาชนสามารถออกไปสร้างงานสร้างรายได้เตรียมพร้อมที่จะรองรับการเปลี่ยนแปลง ในส่วนแนวทางการพัฒนาของภาคเอกชน และผู้ประกอบการ ภาครัฐควรเปิดโอกาสให้นักลงทุนรายย่อยที่ทำธุรกิจเดิมอยู่แล้วในจังหวัดหนองคาย มีสิทธิประโยชน์ในการลงทุน โดยการแบ่งโซนในการประกอบกิจการอื่น ๆ ร่วมด้วย ซึ่งจะเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับประชาชนในรูปแบบขนาดย่อยและเป็นการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น สอดคล้องกับเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งในภาคส่วนของประชาชนในพื้นที่ที่มีความคิดเห็น ในแนวทางที่สอดคล้องกันในด้านของการพัฒนาฝีมือแรงงาน คือ ประชาชนต้องการที่จะให้ภาครัฐเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความรู้และแนะนำแนวทางในการประกอบอาชีพ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมไปกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งจะทำให้ประชาชนในพื้นที่สามารถมีทักษะในการประกอบอาชีพได้ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมกับการเป็นเขตอุตสาหกรรมในอนาคต ซึ่งแนวทางการพัฒนาส่วนนี้จะทำให้ลดการตกงานของประชาชนในจังหวัดหนองคายและลดผลกระทบที่จะทำให้เกิดการแย่งงานจากแรงงานประเทศเพื่อนบ้านได้

ผู้วิจัยพบว่าผลการศึกษาสอดคล้องกับ มธรรดา สมัยกุล (2557) ที่ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดน กรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา ควรมีการเสนอนโยบายไปยังรัฐบาล เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าการค้าและดึงดูดนักลงทุนและมีการจัดตั้งศูนย์ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับมิตรภาพชายแดนไทย-กัมพูชา เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งขัดแย้งกับ อติเรก พันเขียว (2557) ที่ศึกษาเรื่อง การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จ ในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดน จังหวัดตาก ผลการวิจัยพบว่า การยอมรับต่อการพัฒนา ผู้เกี่ยวข้องเห็นว่าเป็นประโยชน์และควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นโดยเร็ว แต่บางส่วนเห็นว่าควรมีการให้ข้อมูลและเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากยิ่งขึ้น ในส่วนความคาดหวังต่อการพัฒนา

พบว่า คาดหวังให้มีการค้า การลงทุน และมีการผลักดันที่มีความพร้อมให้ได้รับสิทธิประโยชน์ คุณภาพชีวิต และความมั่นคงในการทำงานที่ดีขึ้น ซึ่งคาดหวังให้มีหน่วยงานบริหารจัดการ เขตเศรษฐกิจพิเศษของตนเองโดยเฉพาะ ปัจจัยความสำเร็จ ได้แก่ การสนับสนุนจากรัฐบาล การปฏิบัติงาน จากหน่วยงานภาครัฐ การบริหารจัดการศักยภาพของพื้นที่และการมีส่วนร่วมของประชาชน

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ควรศึกษาความต้องการของนักลงทุนและผู้ประกอบการในเขตเศรษฐกิจพิเศษเพื่อหลีกเลี่ยงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่
2. ควรให้สิทธิประโยชน์กับคนหนองคายที่อาศัยอยู่ในเขตเศรษฐกิจพิเศษ โดยการให้เป็นเขตปลอดภาษีทั้งเมือง (Duty free zone)
3. จัดให้มีคณะกรรมการบริหารเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ โดยให้คณะทำงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ เข้ามาบริหารจัดการ วางแผน เพื่อให้เกิดการพัฒนาไปในแนวทางที่ชัดเจนสอดคล้องไปในทิศทางเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงนโยบาย เพื่อหาแนวทางการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ ซึ่งหลังจากการเก็บข้อมูล พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจอีกประเด็นหนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนกับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ เพราะฉะนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปจึงควรมีการต่อยอดโดยเพิ่มประเด็นเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อหาแนวทางในการพัฒนา โดยศึกษาเป็นข้อมูลเชิงลึกกว่ามีการเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษอย่างไรบ้าง
- 2) ควรมีการสำรวจความคิดเห็นและความต้องการของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ผู้ประกอบการ และประชาชนทั่วไป ต่อการเปลี่ยนแปลงจังหวัดหนองคายเป็นเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ ในด้านของการเป็นเขตนิคมอุตสาหกรรม
- 3) ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นหรือการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนต่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษจังหวัดหนองคายและจังหวัดที่อยู่ในช่วงรอการพัฒนาเพื่อรองรับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษ

บรรณานุกรม

- เขตเศรษฐกิจพิเศษใหม่นักลงทุนไม่ควรพลาด. (กันยายน 2557). หนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจ.
- เจริญจิต สืบสาววงศ์. (2558). บทบาทของฝ่ายปกครองในการขับเคลื่อนเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย. ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองคาย.
- เชิญ ไกรนรา. (2555). การศึกษาการพัฒนาและการบริหารจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนต่างประเทศ. สำนักพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมภาคกลาง.
- เชียรช่วง กัลยาณมิตร และคณะ. (2558). รายงานผลศึกษาตามโครงการประชุมสัมมนากำหนดกรอบการทำงานในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษตามนโยบายของรัฐบาล. ที่ทำการปกครองจังหวัดหนองคาย.
- ดำรง แสงกวีเลิศ และนันทิกา ทังสุพานิช. (2545). เขตเศรษฐกิจพิเศษแนวใหม่ในการพัฒนาพื้นที่เฉพาะ. *วารสารเศรษฐกิจและสังคม*, 39(2), 42-43.
- ธนา จงสิทธิผล และเสรี วงษ์มณฑา. (2558). ยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจเพื่อส่งเสริมเขตเศรษฐกิจชายแดน กรณีศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย. *วารสารวิชาการคณะบริหารธุรกิจมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 10(1), 73-90.
- นุศรา ตันลาพุด. (2548). ศักยภาพในการจัดการเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนของจังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. เข้าถึงได้จาก <http://cmuir.cmu.ac.th/handle/6653943832/16378>
- ไพศาล แสงจันทร์. (2558). การศึกษาองค์ประกอบทางกายภาพและการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อรองรับการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษ กรณีศึกษาจังหวัดมุกดาหาร. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาผังเมืองมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวางผังชุมชนเมืองและสภาพแวดล้อม มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. สืบค้นจาก <http://tdc.thailis.or.th>
- มธรรดา สมัยกุล. (2557). แนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจการค้าชายแดนกรณีศึกษาตลาดมิตรภาพชานแดนไทย-กัมพูชา. *วารสารวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*, 25(1), 22-30.
- รายงานของคณะกรรมการภารกิจ การพาณิชย์และอุตสาหกรรม วุฒิสภา. (2551).
- วุฒิสาร ตันไชย. (2559). การพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษและองค์ประกอบส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษในพื้นที่แม่สอด. *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 8(2), 1-20.
- สถาบันระหว่างประเทศเพื่อการค้าและการพัฒนา (ITD). (2558). รายงานวิจัยแนวทางและมาตรการเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษบริเวณพื้นที่ชายแดนของไทย. กรุงเทพฯ.

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข อาริยา ป้องศิริ อิมรอน โสะสัน และ Daryono. (2560). เงื่อนไขการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการธุรกิจ (SMEs) และภาคส่วนต่างๆ เพื่อรองรับการเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษหนองคาย. *วารสารการบริหารปกครอง*, 6(1), 130-150.

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2548). *แนวคิดและวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษ*.

สำนักงานคณะกรรมการนโยบายเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *เขตเศรษฐกิจพิเศษในประเทศไทย*.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (2558). *คู่มือการลงทุนในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษ*.

สุชาติ ผดุงกิจ. (2558). เขตเศรษฐกิจพิเศษกับความคาดหวังของคนไทย. *วารสารรัฐศาสตร์* วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร สถาบันการป้องกันประเทศ, 57(2), 8-18.

สุเมธ แก่นมณี. (2559). *รายงานการสัมมนาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนบน 1*. ขอนแก่น: ศูนย์ปฏิบัติการร่วมกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สถาบันยุทธศาสตร์ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อดิเรก พันเขียว. (2557). การยอมรับ ความคาดหวังและปัจจัยความสำเร็จในการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในจังหวัดตาก. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 4(6), 1-14.

อดิเรก พันเขียว. (2559). ข้อเสนอเพื่อการพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษชายแดนในพื้นที่จังหวัดตาก. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 5(1), 89-125.

Ravi Kadam. (2012). A big Bang of Special Economic Zones (SEZs) on Issues and Facts IJRFM. *International Journal of Research in Finance & Marketing*, 2(7).